

Achtergrond

Het Geheugen van westelijk Amsterdam

Tekst: Shirley Brandeis

Een pannetje melk werd gewarmd op de potkachel en een kom koffie kostte zes cent. Kooplui, venters en voddendoeren waren vaste klant bij het volkskoffiehuis van Dolf en Nel aan de Bartholomeus Diazstraat in West. Lilian van Nol legt op www.geheugenvanwest.nl deze herinneringen aan haar grootouders vast. De website staat vol verhalen over verleden, buurten, heden en wijken.

In 2009 meende koningin Beatrix in haar Kersttoespraak dat mensen door internet geen echt contact meer hebben. Is het Geheugen van West dan de uitzondering die de regel bevestigt? Huidige en vroegere bewoners vinden elkaar in de verhalen, reageren op elkaar, zoeken bekenden van weleer... en soms volgen ontmoetingen 'in real life'. In het echt dus. Dagelijks bezoeken bijna 400 mensen uit alle hoeken van de wereld – uit Canada, Australië, Amerika – en uiteraard velen uit Amsterdam de website die in 2004 werd opgericht. Het Geheugen van West is het geesteskind van huidig stadsdeelvoorzitter Martien Kuitenbrouwer, die toen werkte bij het stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer, en begon als verhalenplatform voor (oud-)bewoners van de Westelijke Tuinsteden (Nieuw-West). Later werd de site – want de naam vermeldde het al – uitgebreid tot heel westelijk Amsterdam.

Sleetje rijden op de Postjeskade in de winter van 1955 (foto: Collectie Joost van Ingen)

Behoeftte het verleden op te schrijven

Inmiddels tellen we 1779 verhalen en 5700 afbeeldingen; een tienjarig jubileum volgt zeker in 2014. "Ik ben best trots dat het Geheugen van West er nog steeds is," vertelt Juriaan Otto, webmaster van het eerste uur (2004-

2005). "Het Geheugen is inmiddels een instituut geworden" aldus Otto. Een supergave website, noemt Geheugenbezoeker Rinske het. Ze

herkende zichzelf in een foto bij een verhaal over de Hoofddorppleinbuurt, dat evenals andere buurten in West een eigen plekje op de website heeft. Of Ger de Lange, de auteur van het verhaal, haar de foto kan mailen, vraagt ze online. Bij Geheugenbezoeker An komt door het verhaal van Bert over de Rotterdammerbrug aan de Nassaukade een minder plezierige jeugdherinnering naar boven; hoe een gillende vrouw op de brug in een vrachtauto werd gegooid. "Ik dacht, die vrouw heeft iets ergs gedaan en daarom wordt ze meegenomen", schrijft An in een reactie bij het verhaal. "Later begreep ik dat ik getuige was geweest van een razzia op Joodse mensen, daar had ik toen geen weet van, maar dat beeld ben ik nooit meer kwijtgeraakt." De oorlog komt veelvuldig ter sprake op het Geheugen van West. Er is zelfs een aparte rubriek voor gemaakt. "Logisch," zegt Geheugen van West-voorzitter Joke Hilverda. "Er staan verhalen uit alle tijden op de site – uit Nieuw-West uiteraard alleen vanaf de jaren vijftig –, maar verhalen van voor de jaren zeventig zijn duidelijk in de meerderheid. Kennelijk hebben mensen boven een bepaalde leeftijd behoefte het verleden op te schrijven. En ook de tijd daarvoor." Of je dan een begenadigd schrijver moet zijn? Hilverda: "Nee hoor. Wie zelf wil schrijven, mag dat doen. We hebben ook vrijwilligers die interviewen en de verhalen schrijven. Foto's worden gescand, webmaster Jan van Zijp doet – ook vrijwillig – de eindredactie, en dan staat er weer een verhaal op de website!" Verhalen die

herkende zichzelf in een foto bij een verhaal over de Hoofddorppleinbuurt, dat evenals andere buurten in West een eigen plekje op de website heeft. Of Ger de Lange, de auteur van het verhaal, haar de foto kan mailen, vraagt ze online. Bij Geheugenbezoeker An komt door het verhaal van Bert over de Rotterdammerbrug aan de Nassaukade een minder plezierige jeugdherinnering naar boven; hoe een gillende vrouw op de brug in een vrachtauto werd gegooid. "Ik dacht, die vrouw heeft iets ergs gedaan en daarom wordt ze meegenomen", schrijft An in een reactie bij het verhaal. "Later begreep ik dat ik getuige was geweest van een razzia op Joodse mensen, daar had ik toen geen weet van, maar dat beeld ben ik nooit meer kwijtgeraakt." De oorlog komt veelvuldig ter sprake op het Geheugen van West. Er is zelfs een aparte rubriek voor gemaakt. "Logisch," zegt Geheugen van West-voorzitter Joke Hilverda. "Er staan verhalen uit alle tijden op de site – uit Nieuw-West uiteraard alleen vanaf de jaren vijftig –, maar verhalen van voor de jaren zeventig zijn duidelijk in de meerderheid. Kennelijk hebben mensen boven een bepaalde leeftijd behoefte het verleden op te schrijven. En ook de tijd daarvoor." Of je dan een begenadigd schrijver moet zijn? Hilverda: "Nee hoor. Wie zelf wil schrijven, mag dat doen. We hebben ook vrijwilligers die interviewen en de verhalen schrijven. Foto's worden gescand, webmaster Jan van Zijp doet – ook vrijwillig – de eindredactie, en dan staat er weer een verhaal op de website!" Verhalen die

Korfbalteam, 1959 met staand 2e van rechts oud-raadslid Bob van Schijndel (foto: Fred Fontijn)

het verleden voorgoed vastleggen. Want wie weet er straks nog dat je vroeger (het verhaal stamt uit 1941) als leerling van de Christelijke Admiraal de Ruyterschool aan de Bestevaerstraat niet in aanraking mocht komen met 'die Heidenen'. De school begon dan ook een kwartier eerder dan de openbare scholen in de omgeving en ging een kwartier eerder uit. "Ik was niet gedoopt," schrijft de schrijfster die inmiddels in Osdorp woont. "Daarom kreeg ik nooit een beurt van de meester."

Amsterdam Museum

Het Geheugen van West is – met inmiddels 900 berichten – ook een nieuwssite. Hilverda: "Er gebeuren dingen in West die echt bij het Geheugen horen. Zoals de presentatie van een boekje dat Angelique van der Pol over de geschiedenis van verzorgingshuis Nieuw Vredenburg aan de Postjeskade schreef. Of de aankondiging van de Nieuwjaarsborrel van BoloBoost. Dat soort dingen." De website leeft behoorlijk, stelt Hilverda. Er komen dagelijks verhalen

Speelplaats Nico Snijderstraat, ca. 1956 (fotograaf onbekend)

Westlandgracht in de jaren '50 (foto: collectie familie De Groot)

bij, nieuwe rubrieken ook (zoals de Virtuele Pen, waarbij het schrijvende 'stokje' steeds wordt doorgegeven), elke drie maanden is er een bijeenkomst waarbij de schrijvende vrijwilligers, webmaster Jan van Zijp en voorzitter Hilverda brainstormen over de gang van zaken en de toekomst en sinds 2012 is het Geheugen verbonden aan het Amsterdam Museum. Hilverda: "Daarmee zijn we betrokken bij de hele stad. Het geeft een

leuke meerwaarde aan je werk als je bij zo'n professioneel museum hoort. En ook zijn we hiermee – in het subsidiearme tijdperk – gered van de ondergang!" Op naar het tienjarig bestaan dus. Hilverda knikt vrolijk: "Dat gaan we zeker vieren!"

Ook schrijven voor het Geheugen van West? Of als vrijwilliger andere mensen interviewen? Zie de contactgegevens op www.geheugenvanwest.nl.

Column: Arne Mosselman

Sneeuw

Van alle vrijheden die de stad haar inwoners biedt, is de vrijheid om je burens niet te hoeven kennen misschien wel de grootste. Ik besef dat dit haaks staat op de aanbevelingen die de afgelopen tien jaar in zo'n beetje alle rapporten over leefbaarheid in de stad zijn verschenen. Maar wat is het heerlijk om zelf te kunnen kiezen met wie je een praatje maakt. Laten ze elkaar in Broek in Waterland maar potjes suiker uitlenen, daar is hier de zondagsopening of desnoods de avondwinkel voor uitgevonden.

Hoogmoed komt echter voor de val en tijdens een van de eerste sneeuwdagen dit jaar was mijn accu door de kou leeggelopen. Zonder autobezittende vrienden om de hoek en geopende garages kon ik een start wel schudden. Daar sta je dan, met je burencapricies, een belangrijke afspraak en een openbaar vervoer systeem dat me helemaal via het Centraal Station wilde brengen.

Het enige alternatief was de fiets. Op de 'wintersite' van de gemeente had ik gezien dat er geveegd was (overigens ook welke instantie er voor het vegen op welke wegen verantwoordelijk was, dat maakt mij dus niets uit) dus ik besloot het erop te wagen. Net toen ik mijn ergernis over de te smal

geveegde fietsstroken, waardoor het onmogelijk was om de fietsoma's in te halen, bijna niet meer kon bedwingen kreeg ik een sms'je. "Ik bind mijn schaatsen onder, laten we elkaar morgen zien."

Op de terugweg zag ik eigenlijk pas hoe mooi de stad was onder die witte deken.. 's Avonds keek ik 'Guerre du Feu', een film over een groep mensen 80 000 jaar geleden op zoek naar vuur. Ze wisten nog niet hoe ze vuur moesten maken, maar dat het onmisbaar was wisten ze wel. En dus trokken ze telkens als het vuur uit was op pad om het weer in hun bezit te krijgen. Dat was nog eens vechten tegen de elementen.

In die 80 000 jaar tijd zijn we niet alleen het vuur, maar bijna alles op de wereld gaan beheersen. De natuur moet zich naar ons schikken en niet andersom. Dat is heerlijk en geeft ons onze vrijheid. Maar soms, thuis opgesloten op zo'n winteravond, kan de romanticus in mij zich ook verliezen in droombeelden over vervlogen verledens waarin iedereen elkaar kende en lijkt Broek in Waterland opeens best aantrekkelijk. Wollen sokken aan, schaatsen onderbinden en de startkabel even aan de auto van je burens hangen.

Laat het maar snel rokjesdag worden, voor ik echt verhuis.

www.twitter.com/mosselman